

Nr 304.

Av herr **Bengtsson** i Norup **m. fl.**, i anledning av *Kungl Maj:ts proposition, nr 50, angående försvarsväsendets ordnande.*

Enligt Kungl. Maj:ts proposition nr 50 angående försvarsväsendets ordnande skulle på eklelesiastikstaten det anslag nu indragas, som enligt 1914 års härordning utgått till 46 regementspastorer och en slottspastor å Karlberg.

Olika uppfattningar råda om värdet av regementspastorsinstitutionen. Somliga anse att genom bibehållandet av denna markerar och realiserar staten sin vilja att hävda de religiöst-etiska livsvärdena; andra anse gagnet ringa av en sådan officiell och nu föråldrad institution. Enligt vår mening kunna starka betänkligheter resas mot Kungl. Maj:ts förslag att alldeles åsidosätta de urgamla, låt vara ofullkomliga, anstalterna för den värnpliktiga ungdomens sedliga fostran utan att i deras ställe sätta något annat med liknande syfte.

Genom regementenas förläggning till större städer, där olika slag av kyrkor och andra goda kulturinstitutioner finnas, har enligt vår mening en ändring skett i fråga om behovet av särskilda regementspastorer. I allmänhet utgör också regementspastorskallet en bisyssla. Pastorn har för sitt arvode förrättat ett visst antal gudstjänster samt hållit något föredrag vid vissa högtidliga tillfällen. Några för ungdomen särskilt intresserade regementspastorer hava utöver denna sin officiella tjänst satt sig in i de ungas personliga förhållanden och blivit till hjälp.

Huru gagnarikt ett av levande intresse för de unga buret, personligt arbete är, förstår man, om man besinnar, dels att många unga först vid värnpliktsinkallelsen lämna hemmets hägn, dels ock att kasernlivet tyvärr icke visat sig ägnat att utveckla de vackraste dragen hos vår ungdom. Staten, som kallar ut vår manliga ungdom från hem och känd omgivning, bör icke uraktlåta att vidtaga åtgärder, för att dessa unga må återvända dit som goda och härdade samhällsmedlemmar.

Sedan lång tid tillbaka har vid sidan av och i regel oberoende av regementspastorns värv ett på frivillig grund uppbyggt religiöst-etiskt arbete bedrivits vid våra förläggningssorter.

Vid alla förläggningssorter utom tre finnas nu soldathem, ehuru somliga av dem äro inrymda i hyrd lokal. Mer än 20 soldathem finnas i fullt ändamålsenliga lokaler, innehållande en större samlingsaal, ett skrivrum, sällskapsrum med bibliotek, kafélokal samt förvaringssskåp för den värnpliktiges civila kläder o. d. Tjugutvå av dessa soldathem hava direkt anställd föreståndare, som genom ett otvunget, kamratligt umgängessätt kommit de unga nära och för dem blivit som en broder eller fader. Ett mindre antal hem ha föreståndare

rinnor. Soldathemmet representerar för tusentals unga män förbindelsen mellan föräldrahemmet och kasernlivet. Föräldrarna tillskriva ofta soldathemmet rörande sonens bästa. Många goda råd få de unga männen av dessa soldathemsföreståndare, och dessas hjälp påkallas mycket ofta både i sjukdom och hälsa. Föredrag, föreläsningar eller musikafnär anordnas där flera gånger varje vecka.

Regementsbefälet skänker nästan undantagslöst detta arbete till de värnpliktigas fromma sitt fulla förtroende.

Kungl. Maj:t och riksdagen hava också välvilligt beaktat och tidvis understött detsamma. Förbundet Soldaternas vänner är det samlade uttrycket för denna frivilliga verksamhet. Förbundet åtnjöt 1916—1922 anslag av riksdagen, och det får årligen uppbära en kollekt i landets kyrkor. Vid 1915 års riksdag väcktes motioner om att Förbundet Soldaternas vänner skulle erhålla ett årligt anslag på 10,000 kronor. Statsutskottets majoritet avstyrkte motionerna, men elva reservanter förordade dem, och anslaget beviljades samt upptogs sedan till och med 1921 i statsverkspropositionen. Det är oss icke känt, av vilka skäl Kungl. Maj:t år 1922 föreslog beloppets indragning. Någon som helst anmärkning beträffande ledningen av Soldaternas vänner, beträffande medlens användning eller redovisning, har icke kommit vare sig från statsmakternas sida eller från annat håll.

Centralstyrelsen för förbundet Soldaternas vänner utgöres för närvarande av prins O. Bernadotte, Stockholm, ordförande, överste B. H. Dillner, Stockholm, sekreterare, distriktsföreståndare O. Genander, Karlstad, major K. Gyllengahm, Umeå, kyrkoherde O. R. Hallberg, Grödinge, distriktsföreståndare L. Hallén, Uppsala, spårvägsinspektör C. Hansson, Göteborg, soldathemsföreståndare V. Johansson, Jönköping, fanjunkare K. Lagerqvist, Uppsala, underlöjtnant G. Lüning, Eksjö, major C. A. F. von Malmborg, Stockholm, marinintendent O. von Malmborg, Karlskrona.

Sammansättningen av denna styrelse ådagalägger, att icke någon viss kyrkopolitisk uppfattning präglar Soldaternas vänners arbete. För vår manliga ungdoms väl intresserade organisationer och enskilda personer hava enat sig i detta förbund, och dess ledning är välkänd i alla kretsar.

Ett bevis för det förtroende, denna styrelse åtnjuter, ligger däri, att de olika samfund och organisationer, som byggt sina soldathem och själva underhålla verksamheten där, med glädje mottaga de anvisningar och det stöd de få från Centralstyrelsen, ehuru de flesta soldathem icke direkt lyda under "Soldaternas vänner".

På vissa platser ansvarar dock detta förbund direkt för hemmets och arbetets fortgång.

Därest riksdagen bifaller Kungl. Maj:ts förslag om indragning av regementspastorerna, ställas ännu större krav än tillförne på det frivilliga arbetet för de värnpliktigas sedliga vård. De ideella krafterna i vårt folk äro i dessa tider så ekonomiskt pressade, att man ej kan vänta, att de skola kunna bära

avsevärt större bördor. Enligt vår mening vore det en gärd av erkännansam rättvisa, om staten här räckte en stödande hand åt det frivilliga arbetet, då det officiella arbetet upphör. En dylik hjälp skulle ej minska den frivilliga insatsen men möjliggöra fortsättning och utökning av en gagnarik gärning.

Det anslag vi begära skulle användas till föredragsverksamhet inför samlad trupp av väl kvalificerade talare, till soldatmission vid de årligen återkommande tillfälliga truppsammandragningarna likasom vid flottans förläggning vid kusten för övningar.

Dessutom behöver förbundet utbilda flera soldathemsföreståndare, vilka skulle anställas vid de soldathem, som ännu ej hava sådana. Biblioteken i soldathemmen behöva utökas. Centralstyrelsen behöver för sitt växande arbete en expedition samt nödiga tjänstemän.

Förbundets uppgift är att tillse, att vid alla förläggningsorter soldathemsarbete bedrivs.

Naturligtvis skall användningen av det anslag, vi hemställa om att riksdagen må bevilja för ovan angivna ändamål, på sätt tidigare skett prövas av Kungl. Maj:t och riksdagen eller på annat sätt, som statsmakterna kunna besluta.

På grund av vad ovan anförts hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta till Centralstyrelsen för Förbundet Soldaternas vänner i och för dess arbete för de värnpliktiges religiöst-etiska vård anslå ett årligt belopp av 50,000 kr.

Stockholm den 18 mars 1925.

Sv. Bengtsson
i Norup.

Gust. Mosesson.

W. Bäckström.

O. Johansson,
Edsbyn.

A. Danielsson.

Carl Jansson
i Edsbäcken.
